

вана та узгоджена співпраця влади, науковців, практиків, громадськості сприятиме ефективній комунікації органів судової влади та громадськості.

1. Вільгушинський М.И. Суды загальної юрисдикції у системі взамовідносин із суб'єктами владних повноважень та громадськістю: дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2013. 394 с.
2. Вільгушинський М.И. Суды загальної юрисдикції як суб'єкти соціальної взаємодії: адміністративно-правове дослідження: монографія. Київ: Поліграф. центр «Київський університет», 2013. 415 с.
3. Кабляк П.І. Взаємовідносини судової влади та громадськості (правові і організаційні аспекти): дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2015. 211 с.
4. Вінокурова Л.В. Судова влада у взаємодії громадянського суспільства та держави: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2009. 20 с.
5. Баронін Д.Б. Правовий статус суду в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 201 с.
6. Прилуцький С.В. Вступ до теорії судової влади (Суспільство. Правосуддя. Держава): монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН, 2012. 317 с.
7. Прилуцький С.В. Судова влада в умовах формування громадянського суспільства та правової держави в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ., 2013. 448 с.
8. Суховій М.М. Правовий статус інституту судової влади у контексті судово-правової реформи в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 240 с.

Буканов Григорій Миколайович,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Запорізького національного
технічного університету,
кандидат політичних наук, доцент

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

Система суб'єктів адміністративної юрисдикції в Україні – це передбачена законом сукупність адміністративно-юрисдикційних органів і посадових осіб, що мають спільну мету, взаємозв'язок, внутрішню єдність та самостійність в реалізації свого правового статусу у сфері державного управління, який виступає невід'ємним компонентом у системі складових елементів апарату Української держави та місцевого самоврядування.

Специфіка такої системи обумовлена деякими факторами. Найважливішими, від яких найбільше залежить її стан, є:

- а) модель управління державою і суспільством, яка склалася на відповідному етапі розвитку;
- б) будова і розміри державного апарату, що обмежує загальне збільшення системи суб'єктів до певної межі;
- в) рівень розвитку економіки, соціально-культурної сфери, форма державного устрою, стан органів правопорядку тощо.

Зазначені фактори мають об'єктивний характер, саме вони переважно впливають на рішення щодо утворення тих чи інших адміністративно-юрисдикційних суб'єктів. Поряд з цим система суб'єктів адміністративної юрисдикції частково залежить і від суб'єктивних факторів, коли реалізуються відповідні теоретичні концепції та погляди щодо доцільності об'єднання тих чи інших питань у віданні певного суб'єкта (на що зверталась увага під час дослідження потенційних зв'язків суб'єктів адміністративної юрисдикції в першій інстанції), про пріоритетність напрямків і проблем, за якими слід створювати відповідні адміністративно-юрисдикційні органи.

Щодо вимог, яким повинна відповідати система суб'єктів адміністративної юрисдикції, то це: мінімізація суб'єктів управління, відсутність дублювання в управлінській діяльності, в тому числі шляхом наділення вищих і нижчих органів різними повноваженнями щодо тих об'єктів, якими вони керують, облік функцій усієї системи управління стосовно особливостей об'єктів управління тощо.

Особливе значення має проблема загальних розмірів системи суб'єктів адміністративної юрисдикції. Існуюча система суб'єктів, з рядом подальших змін та доповнень, закладена в КУпАП ще в 1985 році, була орієнтована на функціонування в ланках адміністративно-командної моделі, на галузеву побудову держави та суспільства. Створення нової галузі державного управління і, відповідно, міністерства, відомства орієнтовано, таким чином, на автоматичне утворення відповідного суб'єкта адміністративної юрисдикції. Тому будь-яких нормативних обмежень у розмірах системи не могло існувати. Разом з тим в радянській юридичній літературі висувалися пропозиції, пов'язані з необхідністю зміни кількісного складу системи. Так, пропонувалося звужити коло суб'єктів, виключивши з нього, зокрема, виконками місцевих рад, скоротити кількість органів галузевої компетенції та зменшити число відповідних ланок. Висувалася пропозиція щодо обмеження кола суб'єктів, які уповноважені застосувати найбільш «репресивні» заходи адміністративного стягнення. Говорячи про суб'єктів, які застосовують заходи примусового характеру в адміністративному порядку, підкреслювалася необхідність обмеження переліку таких органів.

Поряд із пропозиціями щодо обмеження переліку суб'єктів адміністративної юрисдикції висувалися й інші, їм протилежні. Так, наприклад, з метою «розвантаження» керівників міськрайорганів внутрішніх справ та посилення спеціалізації в діяльності суб'єктів адміністративної юрисдикції висловлювалася думка про доцільність наділення адміністративно-юрисдикційними повноваженнями вузькогалузевого характеру керівників медичних витверезників, начальників паспортних відділів (столів), дільничних інспекторів міліції тощо.

Як бачимо, наведені точки зору охопили можливе розширення та обмеження системи суб'єктів адміністративної юрисдикції в рамках радянської адміністративно-командної моделі, і вони навряд чи можуть бути прийнятні в умовах новітніх євроінтеграційних прагнень Україні. На нашу думку, сучасні тенденції розвитку української держави і суспільства припускають поєднання інтегративного та диференційованого підходів у визначенні меж зазначеної

системи. Сьогодні в Україні повинен стати пріоритетним функціональний принцип побудови державного апарату. Останній, на відміну від галузевого, орієнтує структури державного апарату на вирішення об'ємних, комплексних проблем, а саме: зміну структури органів виконавчої влади з поступовим переходом від галузевого до функціонального принципу побудови міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та відповідним скороченням їх численності; зміну організаційних структур міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, їх пристосування до нових структурних особливостей і вимог.

Механічне безкінечне збільшення (скорочення) системи суб'єктів адміністративної юрисдикції України, як уявляється, проблему вирішити не може. Оптимальним є формування даних суб'єктів на основі функціонального і міжгалузевого принципів із широким діапазоном дій, які могли б охопити всі питання як комплексно, так і окремо, а галузевий принцип використовувати для формування внутрішньоструктурних підрозділів. Подібні органи адміністративної юрисдикції, орієнтовані на об'ємні функціональні напрямки у сфері державного управління, включали б в себе низку спеціалізованих структур і посадових осіб у вузьких сферах і галузях. Такий підхід зробив би систему суб'єктів адміністративної юрисдикції в Україні більш мобільною та гнучкою в процесі роботи, оскільки в разі необхідності реорганізації зручніше вносити зміни і корегувати блок взаємопов'язаних, вузьких структур і посадових осіб, не змінюючи загальної профільної спрямованості органу.

Верба Ірина Олександрівна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
та адміністрування юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
суддя Дніпропетровського
окружного адміністративного суду,
кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Потреба переосмислення окремих аспектів реалізації права на доступ до правосуддя, зокрема через врахування міжнародних стандартів його забезпечення, обумовлюється існуючими нині проблемами захисту прав людини і громадянина в Україні. Для їх ефективного і методологічно правильного врахування необхідним є вироблення єдиного розуміння поняття «міжнародні стандарти права на доступ до правосуддя» та їх ознак.

Гармонізація та уніфікація наукової термінології є обов'язковою підставою розвитку політико-правових відносин. Оскільки в юридичній науці практично відсутнє поняття міжнародних стандартів права на доступ до правосуддя, необхідно звернутися до етимологічного походження загалом тер-